

Regionstyrelsen

Yttrande över samrådsförslag till ny översiktsplan för Salems kommun 2060

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Salems kommun över Remiss - Samråd ny översiktsplan för Salems kommun 2060.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Region Stockholm har fått möjlighet att yttra sig över samrådshandlingarna för Salems kommuns *Översiktsplan Salems kommun 2060*.

Översiktsplanen visar hur Salem ska växa och utvecklas fram till 2060. Region Stockholm bedömer att förslaget till översiktsplan i stort stödjer målsättningarna i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084). Kommunen har på ett bra sätt beskrivit Salems roll i ett regionalt perspektiv och lyfter de mellankommunala frågorna på ett tydligt sätt. Region Stockholm är också positiv till att kommunen framhåller vikten av samarbete i processer som berör frågor av mellankommunal karaktär.

Den föreslagna bebyggelseutvecklingen är i huvudsak i linje med RUFS 2050 och översiktsplanen inkluderar ställningstaganden om att förlägga tät bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen. Översiktsplanen saknar dock strategier som visar hur bebyggelseutvecklingen mer konkret ska främja ett hållbart resande, både i kollektivtrafiknära lägen och i områden som ligger längre ifrån den befintliga kollektivtrafiken. Region Stockholm anser därför att översiktsplanen med fördel kan kompletteras med vägledning för hur förutsättningar för kollektivtrafikförsörjningen kan tillskapas. Region Stockholm vill vidare framhålla vikten av att översiktsplanen inkluderar ställningstaganden gällande hänsyn och anpassning till kulturmiljövården samt ger vägledning om hur miljörelaterade hälsorisker ska hanteras i den efterföljande planeringen.

Bakgrund

Salems kommun har remitterat samrådshandlingar för *Översiktsplan Salems kommun 2060* till Region Stockholm. Översiktsplanen visar hur Salem ska växa och utvecklas fram till 2060. Översiktsplanen innehåller en beskrivning av kommunen i ett regionalt perspektiv och kommunens roll i regionen lyfts även i kommunens vision som översiktsplanen har utgått ifrån; *"Salems kommun är en levande och trygg plats som aktivt bidrar till utvecklingen i Stockholmsregionen. ..."*

Översiktsplanen är strukturerad utifrån ett antal teman, som exempelvis "Bostäder och bebyggelse", "Grön- och blåstruktur och jordbruksmark" och "Kollektivtrafik och infrastruktur". För varje tema finns en målbild för 2060, beskrivning av de behov och utvecklingsmöjligheter som kommunen bedömer finns, samt ett antal strategier som ska ge styrning i kommunens fortsatta arbete.

Kommunens bebyggelse är starkt koncentrerad till kommunens sydligaste del, söder om motorvägen i kommundelarna Salem och Rönninge. Det beror på att vattenskyddsområdena för Bornsjön och Mälaren täcker övriga delar av kommunen, vilket innebär restriktioner för bebyggelseutveckling. De norra delarna av kommunen ingår också i Bornsjökilen och utgör på så sätt en viktig del av den regionala grönstrukturen. Kommunen har valt att framför allt planera för nya bostäder och förslaget till översiktsplan inkluderar därför inte några nya områden för verksamheter eller kontor.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm är positiv till kommunens förslag till ny översiktsplan. Det är ett väl genomarbetat förslag som till stor del går i linje med och stödjer målsättningarna i den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050. För att ytterligare stärka översiktsplanens inriktning mot en hållbar utveckling anser Region Stockholm att översiktsplanen bör kompletteras för att ge tydligare vägledning kring hur en hållbar utveckling ska prioriteras och genomföras.

Mellankommunala frågor och det regionala perspektivet

Översiktsplanen innehåller ett avsnitt där kommunen har identifierat de mellankommunala frågor som berör Salems kommun och betydelsen av dessa beskrivs även kortfattat. Region Stockholm är positiv till att de mellankommunala frågorna adresseras på ett tydligt sätt och att kommunen framhåller vikten av samarbete med angränsande kommuner, regionala aktörer och statliga myndigheter i processer som berör frågor av mellankommunal karaktär. För att underlätta läsningen av planen föreslår Region Stockholm att ställningstaganden kring fortsatt arbete med de

mellankommunala frågorna även redovisas under respektive sakområde. På så sätt kan alla relevanta ställningstaganden kring exempelvis grönstruktur samlas på ett ställe.

Bebyggelsestruktur och bebyggelseutveckling

Bebyggelseutvecklingen ska enligt förslaget till översiktsplan främst ske i kommunens södra delar. De utpekade utvecklings- och utredningsområdena ligger i huvudsak inom den regionala bebyggelsestrukturen och översiktsplanen inkluderar en viljeriktning att flerbostadshus ska planeras nära kollektivtrafik medan radhus och villor ska planeras längre bort från de mest centrala platserna. Översiktsplanen saknar dock strategier som visar hur bebyggelseutvecklingen mer konkret ska främja ett hållbart resande. Region Stockholm anser därför att översiktsplanen med fördel kan kompletteras med vägledning för hur förutsättningar för kollektivtrafikförsörjningen kan tillskapas. Det kan till exempel gälla resandeunderlag och utformning av gaturummet för att säkerställa framkomlighet för kollektivtrafiken. Det är också viktigt att ny bebyggelse lokaliseras inom acceptabla gångavstånd till kollektivtrafiken, det gäller särskilt målpunkter som riktar sig till barn och äldre. Region Stockholm vill även lyfta vikten av en tidig dialog med Region Stockholms trafikförvaltning för att säkerställa kollektivtrafikförsörjning på ett bra och kostnadseffektivt sätt.

Ett utvecklingsområde med beteckningarna Gråstena, Sjöudden och Mårdnäs har pekats ut i kommunens västra del längs med Dånviken och strax norr om järnvägen. Här avser kommunen att utreda möjligheten att bygga ut kommunalt vatten och avlopp samt förutsättningar för kompletterande bebyggelse. Området har längre till kommunal service och kollektivtrafik än övriga områden som identifierats för bebyggelseutveckling och gång- och cykelvägnätet är inte utbyggt. Region Stockholm anser att bebyggelseutveckling i första hand bör prioriteras till andra utvecklings- och utredningsområden som har bättre tillgänglighet. Om kommunen väljer att gå vidare med att utreda förutsättningarna för exploatering i det här området är det viktigt att i ett tidigt skede klargöra om, och i så fall vilka möjligheter, det finns att tillskapa kollektivtrafikförsörjning i området.

Bostadsförsörjning

Kommunen planerar för 19 700 invånare till år 2035 (i mitten av 2023 uppgick befolkningen till drygt 17 500). Nya bostäder ska enligt översiktsplanen bidra till ett varierat utbud av boendeformer. Kommunen lyfter i översiktsplanen att bostadsförsörjningen kräver samverkan över kommungränserna, framför allt med Botkyrka och Södertälje kommuner. Region Stockholm är positiv till att ett varierat utbud av boendeformer ska

eftersträvas och att vikten av mellankommunal samverkan i arbetet med bostadsförsörjning lyfts fram.

Det framgår inte av översiktsplanen hur många bostäder kommunen avser att skapa planberedskap för. Region Stockholm vill framhålla vikten av en fortsatt hög ambitionsnivå för bostadsutvecklingen för att det regionala demografiska bostadsbehovet ska kunna mötas och ser gärna att kommunen eftersträvar att bidra till det regionala tillskottet av bostäder i så hög utsträckning som möjligt utifrån de förutsättningar som finns i kommunen.

Transportinfrastruktur

Region Stockholm anser att översiktsplanen bör kompletteras med ett tydligt ställningstagande för prioritering av hållbara trafikslag. Vidare bör översiktsplanen innehålla en beskrivning av kollektivtrafiksystemets infrastruktur i sin helhet, inklusive en beskrivning av bussterminalen i Rönninge och dess vikt i kollektivtrafiksystemet som helhet. Det bör också framgå av översiktsplanen hur kommunen ser på bussterminalens framtid i relation till kommunens övriga utveckling.

Kommunen uttrycker att busstrafiken på sikt kan tjäna mer regionala syften. Region Stockholm anser att kollektivtrafikens regionala funktion i huvudsak fortsatt ska utgöras av pendeltågstrafiken. Huruvida busstrafiken kan och bör komplettera pendeltåget i detta avseende behöver utredas.

Översiktsplanen innehåller också förslag på att utformningen av vissa gatumiljöer i de centrala delarna av kommunen ska ses över för att tillskapa mer stadsmässiga kvaliteter. Region Stockholm är positiv till ambitionen att skapa mer trivsamma miljöer med goda stadskvaliteter men vill samtidigt lyfta att framkomligheten för busstrafiken behöver beaktas i arbetet med omvandlingen av gatumiljöerna.

Region Stockholm anser att kommunen på ett bra sätt har beskrivit nyttan av att utveckla cykelinfrastrukturen och vikten av att det regionala cykelnätet byggs ut i enlighet med den regionala cykelplanen.

Grön- och blåstruktur

Region Stockholm är positiv till att översiktsplanen innehåller ett gediget underlag för grönstrukturen och ställningstaganden som visar på en hög ambitionsnivå gällande bevarande och utveckling av kommunens grönområden.

Hela kommunens yta norr om motorvägen ingår i Bornsjökilen. I en av strategierna för grön- och blåstrukturen konstateras att "Bornsjökilen ska bevaras i hög utsträckning". Region Stockholm föreslår att strategin utvecklas för att lyfta vikten av att den sammanhängande strukturen i grönkilen bibehålls och att kilens funktioner och kvaliteter bevaras. Det är även värdefullt att i det här sammanhanget nämna behovet av samråd med övriga kommuner som berörs av Bornsjökilen vid planering av utvecklingsförslag som påverkar kilen. På så sätt skapas en större samstämmighet med de regionala ställningstagandena kring de gröna kilarna.

Bornsjön är en reservvattentäkt och identifieras som en dricksvattenresurs med högsta regionala prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län från 2023. En stor del av kommunens yta täcks in av vattenskyddsområdet för Bornsjön. Kommunen konstaterar att Bornsjön idag har god ekologisk status men att vattenkvaliteten riskerar påverkan från näringsämnen och förekomster av miljögifter från tidigare och befintlig markanvändning. Av förslaget till översiktsplan framgår att kommunen avser att bland annat öka tillsynen av verksamheter inom vattenskyddsområdet. Region Stockholm vill framhålla vikten av att kvaliteten på vattenresursen säkerställs och stödjer kommunens intention att arbeta aktivt med att minska risken för negativ påverkan. Region Stockholm anser också att det är positivt att samverka med de kommuner som delar vattenavrinningsområden med Salems kommun redovisas som en åtgärd för att stärka blåstrukturens värden.

Kulturmiljö

Det är positivt att handlingen lyfter kulturmiljön som en resurs för både hållbar samhällsutveckling och attraktiv livsmiljö samt att kortfattade beskrivningar i flera fall görs avseende de historiska förhållandena som format kommunen och dess olika bebyggelsemiljöer. Region Stockholm anser dock att avsnittet om kulturmiljö bör utvecklas, i synnerhet med hänsyn till den ändring i plan- och bygglagen (2010:900) gällande redovisning av särskilt värdefulla kulturmiljöer som trädde i kraft 1 december 2025. För att översiktsplanen ska kunna ge stöd i efterföljande planprocesser kan exempelvis beskrivningen av de olika utrednings- och utvecklingsområdena kompletteras med ställningstaganden gällande hänsyn och anpassning till kulturmiljövärden. Kommunen bör även uppmärksamma kulturmiljövärdena i avsnittet om grön- och blåstruktur samt jordbruksmark. Vidare bör det framgå att utredningar avseende kulturmiljö kan behöva göras i efterföljande planprocesser. Utöver detta kan översiktsplanen också kompletteras med information om vilka

kunskapsunderlag som kommunen har, eller avser att ta fram, avseende kulturmiljö.

Tekniska försörjningssystem

Region Stockholm ser positivt på att kommunen ska främja fjärrvärme vid planläggning av nya bostadsområden. Fjärrvärmen är en teknisk infrastruktur som är avgörande för länets energiförsörjning och bidrar också till en ökad regional resiliens och elproduktion i olika krissituationer. Region Stockholm föreslår att förslaget till översiktsplan kompletteras med en beskrivning av varför det är viktigt att främja fjärrvärmen tillsammans med en redovisning av vilka områden där fjärrvärme bör vara förstahandsval eller där bebyggelse bör planeras så att den kan försörjas med fjärrvärme. Region Stockholms kunskapsunderlag "Fjärrvärme för framtiden – En nyckel till ett robust och hållbart energisystem", 2025, kan användas som stöd.

Hälsofrämjande miljöer

Översiktsplanen inkluderar flera delar som har betydelse för att stärka den sociala hållbarheten och folkhälsan. För att ytterligare stärka översiktsplanens inriktning för hälsosamma miljöer kan planen förtydligas kring hur miljörelaterade hälsorisker ska hanteras i den efterföljande planeringen. Buller och luftkvalitet i infrastrukturnära lägen är en särskilt viktig aspekt att lyfta. Barns vardagsmiljöer bör belysas specifikt för att säkerställa att förskolegårdar, skolgårdar och lek- och aktivitetsytor utformas med hänsyn till buller och luft i ett tidigt skede. Även bostadsnära grönska, utformning av bebyggda miljöer för att uppmuntra vardagsrörelse samt suicidprevention i den fysiska planeringen är aspekter som med fördel kan adresseras i översiktsplanen för att främja hälsosamma miljöer.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Översiktsplan Salems kommun 2060
2. Kartor
3. Information om kartlager
4. Miljökonsekvensbeskrivning
5. Trafikanalys
6. Ekologisk landskapsanalys
7. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 12 februari 2026
8. Klimat- och regionutvecklingsnämnden den 19 februari 2026
9. Kulturnämndens yttrande den 18 februari 2026
10. Primärvårdsnämndens yttrande den 12 februari 2026
11. Trafiknämndens yttrande den 18 februari 2026

Beslutsexpediering

1. Salems kommun
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden
3. Klimat- och regionutvecklingsnämnden
4. Kulturnämnden
5. Primärvårdsnämnden
6. Trafiknämnden

Godkänd av Emma Lennartsson, 2026-03-09